

ANGOULEMEN AAKKOSET 1992

Salon International de la Bande Dessinée - Angoulême

19. kerran. Suomalaisia vieraita tiedetään festivaaleilla

käyneen vuodesta 1985 lähtien. Tällä kerralla heitä oli

tusinan verran järjestäjien arvioimasta 100.000 - 150.000

hengen joukosta. Sarjainfo antaa tässä objektiivisen

selvityksen tapahtumasta Aamuvarhaisesta öisiin

ihmeisiin.

A - Festivaalin virallisena vierailijamaana oli Amerikan Yhdysvallat. Siksi paikalle oli tuotettu joukko kovia Amerikan nimiä, joista osa on Suomessakin tunnetumpia kuin Ranskassa. Vieraat kulkivat vieraina eikä heitä pahemmin rääkätty fanitapaamisilla. Mukana olivat: **Sergio Aragones, Kyle Baker, Mark Bode, Chester Brown, Charles Burns, Robert Crumb, Julie Doucet, Kevin Eastman, Mary Fleener, Drew Friedman, Gilbert Hernandez, Jaime Hernandez, Ben Katchor, Joe Kubert, Dave Mazzucchelli, Jerry Robinson, Gilbert Shelton, Art Spiegelman.**

B - Merkittävin löytö festivaaleilla oli argentiinalainen piirtäjäveteraani **Alberto Breccia** (s. 1919), jonka mustat ja raivokkaat tarinat ovat vuosien saatossa olleet esikuvina niin **Hu-**

go Prattille kuin **Jose Muñozillekin**. Lisäksi rajua näyttelyä, jossa on sarjakuvamaidon ohella hänen maalauksiaankin, on esillä Pariisissa Maison de l'Amérique Sablaise 13.5.-25.6.1992.

C - *Coucou* on parasta esitelmää, joka on kaistan ranskalaisen sarjakuvan **Edmond Baudouin** vanha parhaimpiin tittelistä kilpailevat tuotot. **Christiane**, **Claude Denis, François Boucq, Bernard** ja **Christian Biner**. **P** - *Tintin* on nyt lehti, joka on ollut jo useita vuosia kaikissa sivuissa. **Aho** on nyt omalla nimellä.

D - Kanadalainen piirtäjä **Julie Doucet** kuuluu festivaalien orpoihin vieraisiin. Vaihtoehtoissarjakuvaa tekevä Doucet ei ollut kovin kotonaan ranskalaisen sarjakuvan seksistisessä mainstream-massassa. Isäntien hämmennyttä asennetta Doucet'n kuva piirtäjäesittelyssä päähaastattelijan esittämällä kysymyksellä elatuksella piirtämällä vai joudutko myymään itseäsi kadulla? Doucet'n sarjoja on nähtävänä tuoreimmassa **Suussa Kurpisassa**. Suomi on Englannin ohella ainoa eurooppalainen valtio, jossa Doucet'n tuotantoa on julkaistu.

E - Eurocomics on ensimmäinen itäeurooppalainen sarjakuvataapahtuma, jota vietetään 14.-17.5. Prahassa. Eurooppalaisuus on prahaisten festivaalimarkkinoinnista kaukana, sillä heidän esitteessään on esillä vain kuvia amerikkalaisista supersankareista. Mitä tästä seuraa?

F - Foreign Rights Area eli sarjakuvan julkaisuoikeuksien myyntialue on Angoulêmen festivaalien nopeimmin laajentuva sektori. Ennistä useimmat sarjakuvaoikeuksien kauppiat ja ostajat tapaavat toisensa festivaaleilla. Suomesta kauppoja karkkyyksi yksi kustantamo eli **Like**.

G - Ranskan virallisen humoristin asemaan noussut ja itsensä nostanut **Marcel Gotlib** tuotti ainoan peittymyksen tosikkomaisella EuroGOTLIBland -näyttelyllään, jossa käytiin läpi Gotlibin urakehitystä. Amerikkalaisista huvipuitoa parodioiva näyttely ei innostanut. Suurin osa hänen poskettoman riehakkaista ja rävitömistä ideoistaan oli poissa. Gotlib oli tapahtuman presidenttinä (kuninkaana???) koska hän oli voittanut Grand Prix'n viime vuonna.

Gottlib

H - HI-virus voi tappaa, sillä se saattaa kehittyä immuunikatosairaukseksi, joka tunnetaan Suomessa nimellä AIDS, Ranskassa se on SIDA. Ranska johtaa eurooppalaisia tilastoja AIDS-tapausten määrässä. Yleisin tapa, jolla virus tarttuu, on sukupuolinen kanssakäyminen. Viruksen tarttumisen estää vain kondomi, jota kutsutaan ranskaksi tuttavallisesti nimellä latex. He käyttävät siltä myös nimeä capote anglais - englantilainen hattu. Festivaalin hauskin näyttely käsittelee kondomeja, joten jatka kohdassa **K**.

Eurocomics

LES AVENTURES DU LATEX

La bande dessinée des aventures du latex est un ouvrage de référence pour les professionnels de la bande dessinée et de la littérature.

KLIPPAUTTAJA: VIERIKORKE

I - Integraatiosta ei Angoulêmen festivaaleilla ollut oikeastaan tietoaakaan. Eurooppalaisista kustantamoista edustuksia oli espanjalaisilla, englantilaisilla ja saksalaisilla eikä vanhan mantereen teoksia muutenkaan pahemmin kaupattu yleisölle. Se kertonee tosin vain Ranskan sarjakuvamarkkinoiden kotimaisuusasteesta niin kustantajien kuin yleisönsä kiinnostuksen osalta. Tosin amerikkalaisuus on jälleen nousussa, mutta niinhän asia on muutenkin maailman tapahtumissa.

J - Jury eli Grand Prix-akatemia, joka päättää Angoulêmen Grand Prix'n, koostuu entisistä Grand Prix-voittajista. Grand Prix jaetaan ammatissaan ansioituneelle piirtäjälle. Tähänastiset voittajat: **Franquin** (1974), **Eisner** (1975), **Pellos** (1976), **Joseph Gillain** eli **JIGE** (1977), **Jean-Marc Reiser** (1978), **Marjac** (1979), **Fred** (1980), **Moebius** (1981), **Gillon** (1982), **Forest** (1983) - **Bretécher** (10-vuotisjuhla), **Mézières** (1984), **Tardi** (1985), **Jacques Lob** (1986), **Bilal** (1987), **Druillet** (1988) - **Pratt** (15-vuotisjuhla), **Pétillon** (1989), **Cabanès** (1990), **Gottlib** (1991), **Margerin** (1992).

K - Kondomin seikkailut, *les aventures du latex* on eurooppalainen sarjakuvaa-albumi, johon on koottu noin 30 piirtäjän töitä aiheesta kondomi. Ranskalainen säätiö Fondation Du Présent on tuottanut tämän albumin AIDSin vastaisen taistelun edistämiseksi. Kaikki albumin tuotot käytetään tuohon tarkoitukseen. Piirtäjäkaarti on parasta mahdollista luokkaa, mikä tekee teoksesta asiasisällön ohella myös taiteellisesti tärkeän. Mukana ovat: **Emerson, Prado, Vuillemin, Liberatore, König, Swarte, Mézières, Avril**. Albumi on parhaimmillaan viime vuonna Euroopassa tehtyjä sarjakuvakirjoja. Toivottavasti joku näkee viisaaksi tuottaa sen myös suomeksi.

L - Angoulêmen festivaalien talous on turvattu ainakin vuoden 1993 festivaaleihin asti. Juhlien 10 miljoonan frangin (n. 8 miljoonaa markkaa) budjetista kattaa supermarketketju Leclerc noin kolmanneksen. Leclerc on ilmoittanut panostavansa festivaaleihin kolmen vuoden aikana kymmenen miljoonaa frangia. Bisnesajattelun ohella taustalla on myös kulttuurirajatusta, sillä ketjun omistaja herra Leclerc on sarjakuvaharrastaja, jolla on kotonaan n. 6 000 albumin kokoelma.

M - Meillä muistetaan **Manu**, muualla muutenkin. **Frank Margerin** voitti tämänvuotuisen Angoulêmen Grand Prix'n eli hän on ammattikunnan äänitorvena vuoden ajan ja

isännöi nimikkonäyttelynsä voimin ensi vuoden 20. festivaalia. Vuonna 1952 syntynyt Margerin tunnetaan Ranskassa banaanitukaisen Lucienin piirtäjänä. Margerinin albumien myyntiluvut ovat jotain Valerianin luokkaa, mikä merkitsee sitä, että hän kuuluu ranskalaisen sarjakuvan harvalukuiseseen best-sellerjoukkoon. Margerinilla on myös levyjäkin tehnyt rockyhtye Denis Twist.

N - Naisarjakuvaa edusti Angoulêmessä alussa mainittujen amerikkalaisten ja kanadalalaisten lisäksi joukko englantilaisia piirtäjiä. Heidän järjestämänsä teematapahtuma oli houkutelut yleisön joukkoon vain yhden vieraan. Vanha tuttu naisten ystävä **Robert Crumb** kunnioitti tilaisuutta läsnäolollaan.

O - Ostajamäärät ovat sarjakuvan osalta laskussa Ranskassa. Vuonna 1990 aikuisten sarjakuvamarkkinoiden arvo oli 125.242.000 frangia. Luku on laskenut edellisestä vuodesta 20,62 %. Todellinen lasku on kuitenkin vähäisempi, sillä Les Humanoides associés kieltäytyi ilmoittamasta lukuja vedoten ulkomaiseen omistukseensa (firma on sveitsiläinen). Lasten sarjakuvassa tuo yhtyneiden humanoidien osuus on olematon, joten niissä laskettu 8,65 %:n on lienee lähellä totuutta aikuistenkin osalta. Lasten sarjakuvat tuottivat vuonna 1990 179.144.000 frangia. Sarjakuvan myyntiosuus Ranskan kirjamarkkinoista oli 1989 4,5 %. Vuonna 1990 se oli 3,19 %. Albumi myytiin tuolloin jonkin verran yli 10 miljoonaa kappaletta.

P - Pins on yhä kova sana niin sarjakuvan harrastajien kuin muidenkin ranskalaisten joukossa. Pin on rintamerkki, jota ranskalaiset keräävät hullun lailla. Niitä on tarjolla joka paikassa, koraili on organisoitunutkin harrastusta, pinsejä ja tähän mennessä valmistettu yli 6 000 ja lisää tulee joka tuutiista. Hyvälaatuiset sarjakuvailmoitukset pöytä maksavat tavallisimmin 35-50 frangia. Ja valinnanvaraa löytyy.

Q - Quantité sans qualité? Määrän ja laadun suhde ranskalaisessa sarjakuvassa lienee yhtäläinen kuin muuallakin. Jos Ranskassa viime vuonna julkaistujen 764 albumin joukosta kymmenen prosenttia olisi laatuvaraa, niin se tarkoittaisi lähemmäs 80 laatu-teosta. Viiden prosentin laatuksennys merkittäisi yli 30% onnistunutta suoritusta. Uutuuksia noista albumeista oli 575.

R - Ruoka on Angoulêmessakin luonnollisestikin elämän perusedellytys. Charenten maakunnassa sijaitsevasta kau-

pungista ei ole pitkä matka hanhenmaksan kotiseudulle Perigordiin. Kartasta katsoen huomaa, ettei kaupungista myöskään ole pitkä matka rannikolle jolen Charente-Maritimen puhtaat perusherkut, ostarit ovat myös olemassa. Vain yksi sarjakuvaturistin ruokavaliota.

S - Suomen Sarjakuvaseura on saamassa Ranskaan sisarorganisaation. Viime lokakuussa perustettu sarjakuvaseura Barbarella on kehittämässä ensi vuoden festivaaleille Angoulêmeeseen mm. **Majakovskin** syntymän satavuotisjuhlanäyttelyä. **Barbarellahan** on **Jean-Claude Forestin** 1960-luvulla luoma erottainen avaruusseikkailijatar. Suomen Sarjakuvaseura voisi tietenkin mieltä jatkossa **Super-Välön** rinnalla naisellisempää erikoispalkintoa, joka perustuisi kenties **Justinaan** tai **Posti-Auneen**. Kemillähän on jo **Lempinsä**.

T - **Tintti** on Suomenkin suosituimpia sarjakuvia. Siksi kummastuttaa Tintin ympärille luotujen sarjakuvallisten tuotteiden pieni määrä, joka meillä on tarjolla. Tässä joitakin tänä vuonna ilmestyviä tuotteita, joita meilläkin voitaisiin lukea: Tintti kuun kamarilla pop up-kirja (uusintapainos). Comment nait une bande dessinée (kuinka sarjakuva syntyy) eli tarina Tintti-albumin **Lento 714** synnyistä aina luonnoksista lopulliseen versioon asti. Etos-vous tintinologue? (Oletteko te tinttologi?) 1 100 kysymystä Tintistä. Kaiken kaikkiaan erilaisia Tinttiin ja **Hergeen** keskittyneitä teoksia on tehty kolmattakymmentä.

U - Uusjako on käynnissä Ranskan sarjakuvamarkkinoilla. Kristillisen sijoitusyhtiö Amporin hankittua omistukseensa niin Lombardin kuin Dargaud'nkin, ja puhdistettua näiden tuotannon nuorisoa turmelevasta saastasta, Ranskan sarjakuvamarkkinat alkoivat keskittyä. Suurin osa nimekkijöistä siirtyi Yhtyneille Humanoidelle (Humanoides associés). Pari vuotta myöhemmin keskittymisen seuraukset alkoivat näkyä: maahan on syntynyt suuri joukko pieniä kustantamoja ja terve aluskasvullisuus alkaa peittää maata. Dargaud'ita puhdistuksen jälkeen lähenevät ovat perustaneet ainakin kaksi merkittävää

Barbarella, Forest

Florence Cestac

kustantamoa: **Guy Delcourt** perusti Delcourtin ja **Claude Moliterni** Bagheeran. Ilmassa on kevään merkkejä.

V – V kuin *Super-Väinö*. **Hunt Emersonille** luovutettiin Angoulêmen festivaalien yhteydessä Suomen Sarjakuvaseuran hänelle viime syksynä myöntämä Super-Väinö-kalotti tunnustuksena suomalaisen sarjakuvan edistämisestä maailmalla. Emerson on Super-Väinön ystävä nro 2. Toinen Super-Väinön ystävä on ranskalainen **Patrice Boyer**. Ravintola Churchillissä 24.1. klo 0.00 pidetty kolmi-kielinen luovutustilaisuus (suomi, ruotsi, englanti) saavutti ansaitun huomion hyvin kansainväliseltä vierasjoukolta. Paikalla oli piirtäjiä ja muita rahvasta aina amerikkalaisista **Hernandezin** veljeksistä suomalaiseseen Jubaan saakka.

W – Words and Pictures Museum of Fine Sequential Art on maailman uusin sarjakuvamuseo, joka avataan ensi syyskuussa Northamptonissa Massachusettsissa Yhdysvalloissa. Ä-hakusanasta löytyvä sarjakuvamiljardööri on rakennuttanut museon kotikaupunkinsa kunniaksi. Lisätietoja Words and Pictures Museum, 351 Pleasant Street 117, Northampton MA 01060, U.S.A.

X – Collection X on yksi 19:stä Futuropolis-kustantamon julkaisusarjasta. Tänä vuonna 20 vuotta täyttävä Futuropolis on tehnyt kunnianhimoisia sarjakuva- ja kirjaprojekteja, kokenut muutama vuosi sitten konkurssin kurjuuden ja pelastunut sitten Gallimard-kirjankustantamon sateenvarjon alle. Viime vuoden parhaaksi ranskalaiseksi albumiksi nimetty **Baudouin Couma Acou** on sekin Futuropolisin julkaisema.

Y – Yksi lasillinen Pineau des Charentesia on mitä sopivin aperitiivi. Pineau des Charentes on alkoholijuoma, jota nimensä mukaisesti saa valmistaa vain Charentesin maakunnassa. Angoulêmehan on Charenten

maakunnan hallinnollinen pääkaupunki. Pineau des Charentes on rypälemehun (3/4) ja konjakkitisleen (1/4) sekoitus, jonka alkoholipitoisuus on 16-22 %. Pineau des Charentesia on saatavana niin punaisena kuin valkoisokin versiona, joiden maut eivät pahemmin eroa toisistaan. Valkoinen sopii vain paremmin erilaisiin cocktaileihin.

Z – Zenda on keskiuuri ranskalainen sarjakuvakustantamo. Viime vuoden suurin kustantamo julkaistujen titteiden määrässä oli Glénat, jolta ilmestyi 85 sarjakuva-albumia. Niistä 69 oli uutuuksia. Zenda julkaisi 31, ja viidenneksitoista suurin kustantamo Vaisseau d'argent tuotti 17 albumia.

Ä – Ångström on mittalukuna yhtä helposti käsitettävissä kuin sarjakuvapiirtäjä miljardöörinä. *Teini-ikäisten mutanttinijakilpikonniin* toinen luoja **Kevin Eastman** on pannut miljardistaan osan poikimaan kulttuuritekoja: hän on perustanut Tundra-nimisen kustantamon, jonka tarkoituksena on julkaista korkeellisia sarjakuvaprojekteja. Tällä hetkellä

Tundrassa on tekeillä noin sata erilaista suunnitelmaa. Heidän tarkoituksensa on myös rohkaista Atlantin eri lailla ylittäviä projekteja, joihin käsikirjoittajat ja piirtäjät tulisivat eri puolilta.

Ä – Äitienpäivään on sen verran vielä aikaa, että ehtii miettiä äidille annettavia sarjakuvauutuuksia. Angoulêmeassa tiedotettiin mm. näistä alan eurooppalaisista uutuuksista. Euroäitiä varten **Willem** on piirtänyt albumin *Euromania*, jossa käydään läpi 12:n EY-maan poliittinen historia. **Sokalln** huhtikuussa ilmestynyt uusi *Ankarda* on nimeltään *L'île royée* (Hukkunut saari). Huhtikuussa ilmestyy myös *Corto Maltese* -värialbumi *La maison dorée de Samarkande*, jossa on mukana myös koko joukko akvarellitöitä ja dokumenttitavaraa. **Manaran** *Christophe Colombia* ei varmuuden vuoksi kannata ostaa äidille sokkona. **Malfottin** odotettu *L'Homme à la Fenetre* eritii sekin vielä ennen äitienpäivää ainakin hyvinvarustettuihin ranskalaisiin kirja-kauppoihin.

Ö – Öisin Angoulêmen festivaalivieraat kokoontuivat perinteisesti Café de la Paix-nimisessä kuppilaa kaupungintaloa vastapäätä. Tarjoilijat olivat myös festivaalimielellä: joiakin iltoina heillä oli yllään t-paidat, joihin oli painettu *kapteeni Haddockin* voimasanaluetelo.

Juhani Tolvanen

